

tional methods with active ones) ; technological (systematic monitoring of learners' outcomes, diagnosis of students' level of knowledge) implementating (engaging students into the dialogue of foreign language and native cultures, the use of foreign language culture as a means of knowledge and development of a personal culture, integration of humanitarian disciplines with professional disciplines) organizational (creation of plurilingual communicative environment, organization of the educational process in the unity of professional and intercultural components; cooperation and establishing close relations with international food industry companies, grouping the students according to their foreign language level using input testing methods, adaptive step-by-step management of student learning activities).

Key words: foreign-language professional-communicative competence, pedagogical conditions, foreign language, training of future food industry engineers.

УДК 331,5+338,46:37

**ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ПРАЦІ
ТА ОСВІТНІХ ПОСЛУГ**

Л.В. ШИНКАРУК, доктор економічних наук, професор,
член-кореспондент НАН України, завідувач кафедри
виробничого та інвестиційного менеджменту

E-mail: lidia_shyn@ukr.net

О.В. ШИНКАРУК, кандидат юридичних наук, доцент кафедри
цивільного та господарського права

E-mail: aleksandra.shyn5@gmail.com

Л.М.МІЛЬМАН, аспірант

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Анотація. У статті розглянуто питання вітчизняного ринку праці та освітніх послуг; зазначено, що основними детермінантами структурних диспропорцій ринку праці на сьогодні є нестабільності політичної ситуації, відсутність узгодженості дій суб'єктів державного управління, структурна, макроекономічна та інституційна кризи; обґрунтовано асиметрії розвитку соціально-трудової сфери, що породжуються зовнішніми та внутрішніми детермінантами, а саме: погіршенням демографічної структури населення; лібералізацією соціально-економічної політики; уповільненням темпів економічного зростання; трансформацією інституту зайнятості та різновекторністю змін на ринку праці; висвітлено проблеми розвитку освіти, які унормовуються законами України, що регулюють суспільно-правові відносини та проблемні питання щодо організації і забезпечення функціонування системи вищої освіти України.

Ключові слова: ринок праці, освітні послуги, державна освітня політика, вища освіта, соціально-трудова сфера.

Актуальність (Introduction). З урахуванням запитів суспільства суттєвий інтерес становить вивчення стану вітчизняного ринку праці та освітніх послуг; формування компетентності громадян України, зокрема випускників шкіл, щодо вибору університетів для здобуття вищої освіти та відповідної спеціальності, щоб бути у подальшому затребуваному на ринку праці, оскільки є невідповідність потреби ринку праці у фахівцях із вищою освітою обсягам їх підготовки. Сьогодні ринок освітніх послуг не готовий повністю задовольнити попит роботодавців у кадрах та оперативно реагувати на зміни їхніх потреб.

Економічний розвиток будь-якої країни передбачає постійні зміни в структурі між основними інституційними секторами, видами економічної діяльності, підприємствами з різною формою власності та ін. Відмінності та диспропорції, що мають місце у трудовій сфері, з одного боку, надають ознак динамічності в процесі формування економічного простору функціонування суб'єктів ринку праці, з іншого – посилюють розрив та глибину розшарування між ними.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). В економічній теорії розглядалися окремі положення, що визначають зміст ринку праці та освітніх послуг, його особливості, сегментацію та ін., однак комплексне дослідження, що характеризує ринок праці та освітніх послуг, відсутнє. Предметом вивчення дослідників дедалі частіше стають питання вивчення процесів, що відбуваються в освітній та трудовій сферах, дослідження природи диспропорцій їх розвитку, обґрунтування основних детермінант, що їх зумовлюють, визначення шляхів їх пом'якшення. Теоретичним та прикладним аспектам проблем трудової сфери присвячені дослідження О. Амоші, В. Антонюк, С. Бандура, В. Брича, В. Близнюк, І. Гнибіденка, О. Гришнєвої, А. Колота, Е. Лібанової, Л. Лісогор, В. Мандибури, О. Макарової, О. Новикової, І. Петрової, та ін.

Серед учених, які розкривають сучасні проблеми освітніх послуг, доцільно виділити таких як В. Андрущенко, Л.Гриневич, О. Жабенко, О.Зайченко, І.Каленюк, В.Козубняк, В.Кремень, В.Луначек, В.Луговий, О.Ляшенко, В. Майборода, О.Мінаєв, С.Ніколаєнко, О.Овчарук, В.Огнев'юк, Н.Островерхова, Н. Протасова, О.Падалка, С.Сіліна, Н.Подольчак, В.Шинкарук та ін.

Науковці у своїх дослідженнях акцентують увагу на зв'язок між ринком праці та ринком освітніх послуг, який є складовою частиною системи взаємодії зайнятості й підготовки кадрів, а також на реформуванні освітньої системи засобами використання моніторингових технологій на національному, регіональному та місцевому рівнях. Належне їх розв'язання потребує наукового осмислення сутності тих завдань, що постають перед освітою, аналізу особливостей розвитку за роки незалежності. Зміст вищої освіти у нових умовах передбачає розгляд їх із позицій психологічного, педагогічного та організаційного аспектів і виявляється у поєднанні та послідовності управлінських дій.

Мета (Purpose) статті дослідити взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг, особливості їх регулювання, обґрунтувати проблеми структурних диспропорцій у цій сфері.

Методи (Methods). Методологічною основою дослідження є сукупність методів і прийомів наукового пізнання, що дає можливість досліджувати проблеми ринку праці та освітніх послуг. За допомогою логіко-семантичного методу, який було використано під час дослідження точок зору окремих вчених, здійснено дослідження аналітичних матеріалів, визначення понятійного апарату. За допомогою системно-структурного методу та порівняльного здійснено аналіз нормативних актів, що складають зміст дослідження.

Результати (Results). Варто зазначити, що останнім часом аналіз емпіричних досліджень довів існування науково-практичного напрямку щодо оцінки впливу структурних зрушень на ефективність ринку праці [1;2]. Чимало є досліджень, присвячених аналізу впливу технологічних змін в економіці на обсяг та структуру пропозицій праці, а також щодо адаптованості системи освіти та професійної підготовки до динамічних змін кон'юнктури попиту та пропозиції на світових ринках праці [3,с.3].

Низка науковців досліджувала зв'язок між технологічними змінами економіки та змінами структури попиту на працю [4], обґрунтовували вимоги до кваліфікаційного рівня працівників, якості людського капіталу та віддачі від інвестицій, досліджували процеси, що мають місце на ринку праці за умов реструктуризації [5,6,7],

Структурні зміни в економіці насамперед посилюють вимоги до освітнього рівня найманих працівників, що в свою чергу підвищує частку населення із третинною освітою, сприяють підвищенню економічної активності та мобільності. Зокрема, Є.Ванкевич у своїх дослідженнях визначає форми адаптації ринку праці до структурних змін економіки, які сприяють підвищенню його ефективності без зростання рівня безробіття [8]. Чимало науковців обґрунтовують пакет стимуляційних заходів, спрямованих на зайнятість, оскільки вони є найефективнішими та класифікують їх за напрямом дії як антикризові та структурні і як найефективніші визначають ті, які сприяють формуванню диверсифікованої структури зайнятості із урахуванням перспектив інноваційної економіки.

Макконнелл Кемпбелл Р., Брю Стенлі Л зазначають, що основними детермінантами структурних диспропорцій ринку праці є поступове звуження обсягів попиту на робочу силу з одночасним наростанням деформаційних змін у його структурі [9]. Український науковець у сфері соціально-трудова відносин професор А. Колот відзначав асиметрії розвитку соціально-трудова сфери, що породжуються зовнішніми та внутрішніми детермінантами, а саме:

глобалізацією світової економіки; погіршенням демографічної структури населення в цілому і економічного активного зокрема; лібералізацією соціально-економічної політики; уповільненням темпів економічного зростання; трансформацією інституту зайнятості та різновекторністю змін на ринку праці; зниженням ролі соціального діалогу в оптимізації відносин між провідними соціальними силами; зниженням ролі держави у забезпеченні стійкого розвитку соціально-трудової сфери [10].

До здобуття Україною незалежності система освіти відповідала адміністративно-командній моделі організації суспільного життя, планово-централізованій економіці, за якої освіта спрямовувалася не на розвиток людини як творчої, унікальної особистості, а на її нівелювання, перетворення на “гвинтик пролетарської машини” [11, с. 351].

Від освіти радянської, яка дісталася Україні від колишнього СРСР, необхідно було перейти до принципово нової самодостатньої освітньої системи, яка б сприяла всебічному розвитку задатків і здібностей людини, задоволенню її персональних здібностей та інтересів і відповідала високим сучасним міжнародним стандартам. Державні стандарти освіти до сих пір не є гнучкими та не враховують регіональних особливостей [12].

Сучасний розвиток ринку праці України як сфери забезпечення роботою вимагає від освітньої галузі необхідної адаптації до економічної ситуації, динамічності заходів щодо реформування вищої освіти. За рахунок відсутності належного механізму регулювання попиту і пропозиції фахівців за професійними сегментами як на рівні регіону, так і країни в цілому, відбувається перенасичення ринку праці випускниками з вищою освітою.

Основною складовою нормативної бази реформування вищої освіти сучасної України є Конституція України, Державна національна програма “Освіта” (“Україна XXI століття”), Національна доктрина розвитку освіти та Закон України “Про вищу освіту”.

Освітня діяльність на території України, відповідно до Закону України “Про вищу освіту”, прийнятого Верховною Радою України від 01.07.2014 № 1556-VII, здійснюється вищими навчальними закладами. Особливе місце серед яких займають ті, які досягли найвищих показників у своїй діяльності щодо використання інтелектуального потенціалу нації, реалізації ідеї національного відродження та надано статус національного.

Українська освітня галузь характеризується великою кількістю вищих закладів освіти зі статусом національних, проте затребуваність їх випускників на ринку праці є низькою. Відзначається розбалансованість ринку праці та освітніх послуг, унаслідок чого виникли перекося в кількісно-якісній структурі ринку праці та невідповідність рівня кваліфікації потребам роботодавців. Збільшення частки структурної складової безробіття, з одного боку, стимулює трудову міграцію, з іншого – зайнятість не за фахом. Джерелом пропозиції кваліфікованої праці на ринку є система освіти, але відсутність ефективної системи адаптації структури підготовки кадрів на потребу ринку поглиблює структурні диспропорції в цій сфері.

Нерегульований попит на освітні послуги спостерігається в країні упродовж багатьох років, триває надлишковий випуск по незатребуваним спеціальностям. Мода, наприклад, на такі спеціальності як право, економіка, менеджмент та ін., привела до невиправданого попиту на них і призвело до надлишку випускників економічних і юридичних спеціальностей. Підготовка цих спеціальностей здійснюється навіть в тих закладах освіти, де вони не були профільними, що відбивається на якості підготовки фахівців. Вищі заклади освіти не зацікавлені в згортанні підготовки за такими спеціальностями, оскільки від цього залежать обсяги бюджетного і позабюджетного фінансування, а також від контингенту студентів залежить кількість науково-педагогічних працівників, що обумовлює існування нерегульованого ринку освітніх послуг.

Соціологічні дослідження засвідчують, що лише 36% випускників працюють за фахом, робота 20% пов'язана з отриманою спеціалізацією, а 44% випускників узагалі змінили професію. Випускники із педагогічною освітою мають підлаштовуватися під потреби ринку праці: 83% з них працюють не за спеціальністю [13]. На українському ринку праці спостерігається масштабна диспропорція між кількістю робочих місць, з одного боку, й кількістю працівників з певною спеціалізацією – з іншого.

За приблизними оцінками, в неформальні трудові відносини залучено від чверті до половини працездатного населення. Тенденції розвитку формальної та неформальної зайнятості в Україні за період з 2000 р. до 2016 р. представлені на рис. 1.

Рівень зайнятості населення у віці 15–70 років в Україні за період з 2000 р. до 2016 р. змінився з 55,8% до 56,3%, а зайнятість у неформальному секторі, навпаки, зростала швидкими темпами і збільшилась в 1,6 рази – з 14,8% у 2000 р. до 24,3% у 2016 р., тобто рівень неформальної зайнятості підвищився на 10,3 в. п. Кількість осіб, зайнятих у неформальному секторі, за даними Держстату, за 2000–2016 рр. збільшилась на 976,1 тис. осіб і в 2016 р. становила 3961,2 тис. осіб, або 24,3% загальної чисельності зайнятих у віці від 15 до 70 років. Для порівняння, у 2000 р. таких осіб було 2985,9 тис. (або 14,8% загальної чисельності зайнятих).

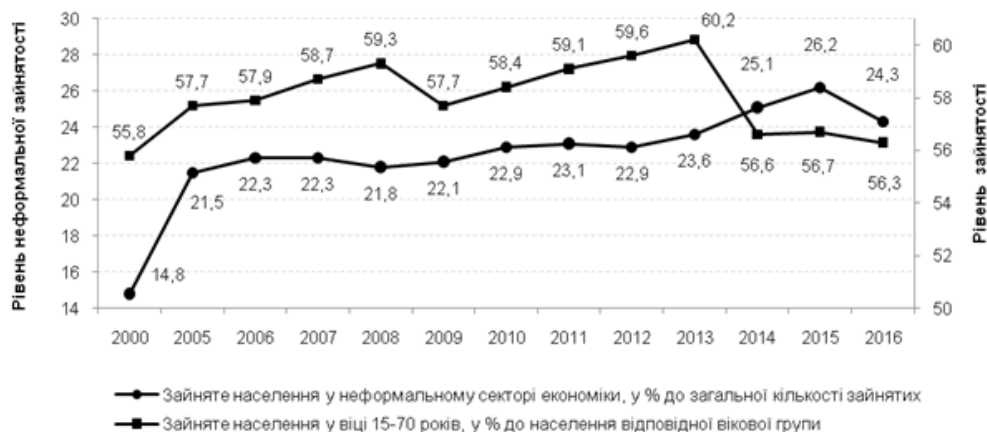

Рис. 1. Динаміка рівнів формальної та неформальної зайнятості в 2000-2016 рр.

Джерело: наукова доповідь “Структурні трансформації в економіці України: динаміка, суперечності та вплив на економічний розвиток” за ред. чл.-кор. НАН України Л.В. Шинкарук. – К, 2015. – 303с.

Надмірність неформальної зайнятості, її тісне переплетіння з формальною обумовлює дерегульованість та неконтрольованість багатьох процесів у соціально-трудовій сфері та сприяє розвитку тіншового сектора, причиною якого є: високі податки (прибутковий, на прибуток та інші); високий рівень безробіття (підштовхує людей отримувати доходи будь-яким можливим способом); недосконалість законодавства (постійні зміни у вимогах до документації, що зумовлює додаткові витрати підприємців). Неформальна зайнятість сприяє розвитку нових підприємницьких здібностей людини, повнішій реалізації її здібностей до праці, а також до виконання функцій адаптації робочої сили до сучасних ринкових умов.

До основних детермінант нестандартної зайнятості, на думку фахівців, можна віднести рівень доходів населення, напруженість на ринку праці, демографічні характеристики населення, розповсюдженість інформаційних технологій, що дозволяє використовувати віддалену роботу та ін. [14].

Через демографічні виклики Україна змушена залучати трудових мігрантів, але активна міграційна політика у напрямі інтеграції іммігрантів в українське суспільство може призвести до значних втрат вітчизняного людського потенціалу та його деформації, тому при формуванні цієї політики доцільно більш широко застосовувати механізм державно-приватного партнерства, що успішно зарекомендував себе в різних країнах.

Структурна асиметрія ринку праці проявляється у такому виді безробіття як структурне. Фахівцями прийнято розглядати структурне безробіття як соціально-економічне явище, за якого структура пропозиції робочої сили не відповідає потребам економіки країни за

професійними групами, видами економічної діяльності внаслідок структурних та технологічних змін в економіці, недосконалості освітньої системи [15]. Можна виокремити такі наслідки поширення структурного безробіття: втрати часу та коштів на перенавчання та перепідготовку фахівців потрібної кваліфікації, можливість зниження соціального статусу та значущості для працівників, зміна орієнтацій та способу життя представників багатьох професій, можливість втрати продуктивності праці на період соціальної та професійної адаптації.

В Україні традиційними є суттєві регіональні диспропорції розвитку ринку праці, до сьогодні відсутня ефективна регіональна політика зайнятості, заснована на ґрунтовному аналізі регіональних відмінностей і можливих перспектив розвитку регіональних ринків праці, перш за все, в регіонах з істотною деформацією структури населення, специфікою соціально-економічного розвитку, переважанням виробництв з високою концентрацією промислових або сільськогосподарських підприємств [16, с. 246–254].

Самостійно ринок праці не може вирішити означену проблему, тому необхідним є втручання держави в цей процес, яке полягає у визначенні напрямів та розробленні заходів з його регулювання.

Таким чином, регулювання ринку праці стає особливо актуальним в умовах нестабільності функціонування економічної системи та дії дестабілізуючих факторів, що є істотними ознаками сучасних умов господарювання. У зв'язку з цим виникає нагальна необхідність у зміні підходів до прогнозування і планування кадрових потреб як у регіональному, так і загальнодержавному масштабі, що дозволить подолати існуючий дисбаланс між попитом і пропозицією на ринку кваліфікованої праці. Це вимагає впровадження стратегічного планування підготовки кадрів для потреб економіки [19].

В умовах розвитку демократичного суспільства постає гостра вимога до закладів освіти ставати відкритими та підзвітними громадянському суспільству з погляду результатів своєї діяльності. Важливе значення мають і процеси глобалізації, підвищення мобільності студентів, викладачів, тому виникає необхідність порівняння результатів функціонування української освітньої системи із національними освітніми системами інших держав, а зробити таке порівняння без функціонування ефективної системи моніторингу якості освіти неможливо.

Різке зменшення бюджетного фінансування гальмує розвиток вищих навчальних закладів на ринку освітніх послуг. Потреба у фінансових коштах освітніх установ забезпечується з бюджетних джерел менш ніж на чверть і спостерігається тенденція скорочення реальних обсягів асигнувань на потреби освіти.

Високий рівень молодіжного безробіття зумовлений тим, що значна частина молодих людей не мають належних професійних навичок і досвіду роботи, проблема розриву між теоретичними знаннями, які студенти отримують в університетах, і практичними навичками, що не відповідають вимогам роботодавців.

Основною причиною проблеми є усвідомлення того, що в країні мали і мають місце суттєві стратегічні прорахунки у визначенні змісту та основних напрямів освітньої політики на різних рівнях управління освітньою системою. Зокрема, не вирішена проблема проходження студентами виробничої практики. Чимало підприємств не згодні прийняти студентів на практику, великий відсоток з них відносяться до проходження студентами практики формально. Ліцензовані обсяги підготовки кадрів в закладах освіти формуються без урахування реальної ситуації на ринку праці, оскільки невирішеними до цього часу залишаються питання прогнозування потреби в кадрах та визначення на цій основі обсягів підготовки фахівців.

У свою чергу поява таких прорахунків зумовлена незадовільним рівнем інформаційно-забезпечення процесу управління, що не дає можливість прогнозувати динаміку та основні тенденції в розвитку освітньої системи, готувати науково обґрунтовані рекомендації для прийняття ефективних нормативно-правових актів з метою поліпшення ефективності функціонування освітньої галузі та вітчизняного ринку праці. Тому, на думку дослідників [17], треба враховувати, по-перше, рівень забезпеченості галузей національної економіки, інших сфер економічної діяльності фахівцями відповідних освітніх рівнів; по-друге, поточну та середньострокову потребу у фахівцях у розрізі спеціальностей і професій у галузях та регіонах; по-третє, фактори впливу на формування загальної і додаткової потреби у фахівцях в галузевому, регіональному розрізах та за видами економічної діяльності; по-четверте, очікувані

зміни в динаміці пропозиції фахівців на ринку праці за галузями економіки, в регіональному розрізі; по-п'яте, пропозиції роботодавців щодо підготовки фахівців за напрямками і спеціальностями.

Висновки. Діючий механізм взаємодії ринку освітніх послуг та ринку праці є неефективним. В Україні поглиблюється тенденція невідповідності попиту і пропозиції на ринку праці.

Ринок освітніх послуг не готовий повністю задовольнити попит роботодавців у кадрах та оперативно реагувати на зміни, що відбуваються на ринку праці.

Вітчизняному ринку праці здебільшого характерна невідповідність умов праці, запропонованих роботодавцями, потребам випускників; незадовільні якісні параметри значної кількості вільних робочих місць, низький рівень заробітної плати, низька транспортна доступність робочих місць; відсутність житла тощо.

Ринок освітніх послуг і ринок праці потребує вжиття невідкладних заходів з боку держави та місцевих органів влади щодо регулювання цих двох ринків, розробити концепцію взаємодії й об'єднати зусилля відповідних міністерств, роботодавців і навчальних закладів на принципах розробки політики пріоритетів надання роботодавцям можливості ефективніше виконувати свою роль у системі економічних відносин.

Вирішення проблемних питань на ринку освітніх послуг і ринку праці забезпечить їх узгодження, збалансованість та гармонізацію.

Список використаних джерел

1. Вдовічен А. А. Управління детермінантами структурних диспропорцій ринку праці в умовах цивілізаційних змін // Проблеми та перспективи розвитку національних економік: від мікро- до макрорівня: Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 8 квітня 2016 року: тези доповіді. Одеса, 2016. С. 70–73.
2. Шинкарук Л.В. Світогосподарська диспропорційність: особливості, тенденції, вплив на економіку України: наукова доповідь. За редакцією члена-кореспондента Національної академії наук України Л.В. Шинкарук. Київ, 2012. 152 с.
3. Шинкарук В.Д. Основні напрями модернізації структури вищої освіти України //Вища школа. Київ, 2007. С.3
4. JP Morgan Outlook and Strategy for 2017, November 2016. Режим доступу: <https://am.jpmorgan.com/gb/en/asset-management/gim/adv/insights/outlook-for-2017>.
5. The Financial and Economic Crisis: a Decent Work Response. For Debate and Guidance // 304th Session International Labour Office of Committee on Employment and Social Policy. Geneva. 2009. March. Режим доступу: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@relconf/documents/meetingdocument/wcms103507.pdf.
6. Nurkse R. Problems of Capital Formation in Underdevelopment Countries and Patterns of Trade and Development. New York: Oxford University Press, Galaxy Books, 1967. 226 p
7. Общество без доверия. Под ред. Е.Головахи, Н.Костенко, С.Макеева. Киев: Институт социологии НАН Украины, 2014. 338 с.
8. Ванкевич Е. Механизмы адаптации рынка труда к структурным изменениям экономики // Starptautiskās zinātniskās konferences «Sociālās zinātnes reģionālajai attīstībai 2012: Finanšu kapitāla ietekme uz reģiona ekonomisko konkurētspēju». III daļa: Ekonomikas aktualitātes, 2013 g. Режим доступу: <https://du.lv/files/000/008/318/Vankevich.pdf?1381265515>.
9. Макконнелл Кэмпбелл Р., Брю Стэнли Л. Экономикс: Принципы, проблемы и политика : в 2 т. 11-ое изд. Москва : Республика, 1992. Т. 2. 400 с.
10. Вдовічен А. А. Визначення основних чинників що впливають на продуктивність праці в умовах глобальної диспропорційності // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2012. Вип. II (46). С. 10–17.
11. Крисюк С. Державно-громадське управління освітою / С. Красюк // Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні: Матеріали наук.-практ. конф. / За ред. В.І.Лугового, В.М.Князева. - К.: Вид-во УАДУ, 2001. - Т. 3. - С. 350-353.

12. Мазак А.В. Управління освітньою галуззю в умовах становлення громадянського суспільства в Україні: регіональний аспект/ А.В. Мазак: Дис. ... к.держ.упр.: – К., 2005. – 199 с.
13. Сырьевой суперцикл возвращается. Режим доступа: <http://www.ukragroconsult.com/>.
14. Дані Комітету європейської інтеграції Польщі (UKIE) Режим доступу: <http://www.unian.net/politics/857721-polsha-poluchila-ot-es-za-13-let-podgotovki-k-vstupleniyu-menee-6-milliardov-evro.html>.
15. Інтеграційні можливості України: перспективи та наслідки: наукова доповідь. За ред. В. М. Гейця, Л. В. Шинкарук. Київ, 2014. 92 с.
16. Guralnik D. B. Webster's New World Dictionary of American Language. New York: Simon and Schuster, 1982. 1692 p.
17. Вдовічен А. А. Стратегічні напрями управління ринком праці в умовах структурних диспропорцій // Європейський вибір економічного поступу регіону: Міжнародна науково-практична конференція, м. Чернівці, 26-27 травня 2016 року: тези доповіді. Чернівці, 2016. С.49–51.

References

1. Vdovichen, A. A. (2016) Upravlinnia determinantamy strukturykh dysproportsii rynku pratsi v umovakh tsyvilizatsiinykh zmin [Management of determinants of structural disproportions in the labor market under conditions of civilizational change]. Problemy ta perspektyvy rozvytku natsionalnykh ekonomik: vid mikro- do makrorivnia: Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia, m. Odesa, 8 kvitnia 2016 roku: tezy dopovidi. Odesa. 70–73.
2. Shynkaruk, L.V. (2012) Svitohospodarska dysproportsiinist: osoblyvosti, tendentsii, vplyv na ekonomiku Ukrainy: naukova dopovid. [World Economic Disproportionality: Peculiarities, Trends, Influence on the Economy of Ukraine: Scientific Report.]. Kyiv. 152.
3. Shynkaruk, V.D. (2007) Osnovni napriamy modernizatsii struktury vyshchoi osvity Ukrainy [Main directions of modernization of the structure of higher education of Ukraine]. Vyshcha shkola. Kyiv 3.
4. JP Morgan Outlook and Strategy for 2017, November 2016. Rezhym dostupu: <https://am.jpmorgan.com/gb/en/asset-management/gim/adv/insights/outlook-for-2017>.
5. The Financial and Economic Crisis: a Decent Work Response. For Debate and Guidance // 304th Session International Labour Office of Committee on Employment and Social Policy. Geneva. 2009. March. Rezhym dostupu: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@relconf/documents/meetingdocument/wcms103507.pdf.
6. Nurkse, R. (1967) Problems of Capital Formation in Underdevelopment Countries and Patterns of Trade and Development. New York: Oxford University Press, Galaxy Books. 226.
7. Holovakhy, E., Kostenko, N., Makeeva, S. (2014) Obshchestvo bez doveryia. [Society without trust]. Kyev: Ynstytut sotsyolohyy NAN Ukrainy. 338.
8. Vankevych, E. (2013) Mekhanyzmy adaptatsyy rynka truda k strukturykh yzmeneniyam ekonomiky [Mechanisms of adaptation of the labor market to structural changes in the economy]. Starptautiskās zinātniskās konferences «Sociālās zinātnes reģionālajai attīstībai 2012: Finanšu kapitāla ietekme uz reģiona ekonomisko konkurētspēju». Rezhym dostupu: <https://du.lv/files/000/008/318/Vankevich.pdf?1381265515>.
9. Макконнелл Кэмпбелл Р., Бриу Стэнли Л. (1992) Экономика: Принципы, проблемы и политика [Economics: Principles, Problems and Policies:]. 2 t. 11 М. : Respublyka . 2. 400.
10. Vdovichen, A. A. (2012) Vyznachennia osnovnykh chynnykiv shcho vplyvaiut na produktyvnist pratsi v umovakh hlobalnoi dysproportsiinosti [Determination of the main factors influencing productivity in the conditions of global disproportionality]. Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky. II (46). 10–17.
11. Krysiuk, S. (2001) Derzhavno-hromadske upravlinnia osvitoiu [Public-public education management]. Suspilni reformy ta stanovlennia hromadianskoho suspilstva v Ukraini: Materialy nauk.-prakt. konf. K.: Vyd-vo UADU. 3. 350-353.
12. Mazak, A.V. (2005) Upravlinnia osvitoiu haluzziu v umovakh stanovlennia hromadianskoho suspilstva v Ukraini: rehionalnyi aspekt [Management of the educational branch in the conditions of formation of a civil society in Ukraine: a regional aspect]. K. 199.

13. Syrevoi supertsykl vozvrashchaetsia [Raw supercycle returns]. Rezhym dostupu: <http://www.ukragroconsult.com/>.
14. Dani Komitetu evropeiskoi yntehratsyy Polshy (UKIE) [Data of the Committee for European Integration of Poland (UKIE)]. Rezhym dostupu: <http://www.unian.net/politics/857721-polsha-poluchila-ot-es-za-13-let-podgotovki-k-vstupleniyu-menee-6-milliardov-evro.html>.
15. Heitsia, V. M., Shynkaruk, L. V. (2014) Intehratsiini mozhlyvosti Ukrainy: perspektyvy ta naslidky. [Ukraine's Integration Capabilities: Prospects and Consequences]. Kyiv. 92.
16. Guralnik D. B. (1982) Websters New World Dictionary of American Language. New York: Simon and Schuster. 1692.
17. Vdovichen, A. A. (2016) Stratehichni napriamy upravlinnia rynkom pratsi v umovakh strukturnykh dysproporcii [Strategic directions of management of the labor market in conditions of structural disproportions]. Yevropeyskyi vybir ekonomichnoho postupu rehionu: Mizhnarodna nauko-vo-praktychna konferentsiia, m. Chernivtsi, 26-27 travnia 2016 roku: tezy dopovidi. Chernivtsi. 49–51.

ОТДЕЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ОТЕЧЕСТВЕННОГО РЫНКА ТРУДА И ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ

Л.В.Шинкарук, О.В.Шинкарук, О.М.Мильман

Аннотация. В статье рассмотрены вопросы отечественного рынка труда и образовательных услуг; указано, что основными детерминантами структурных диспропорций рынка труда на сегодня является нестабильность политической ситуации, отсутствие согласованности действий субъектов государственного управления, структурная, макроэкономическая и институциональная кризиса; обоснована асимметрии развития социально-трудовой сферы, порождаемые внешними и внутренними детерминантами, а именно: ухудшением демографической структуры населения; либерализацией социально-экономической политики; замедлением темпов экономического роста; трансформацией института занятости и разновекторностью изменений на рынке труда; освещены проблемы развития образования, которые регулируются законами Украины, что регулируют общественно-правовые отношения и проблемные вопросы организации и обеспечения функционирования системы высшего образования Украины.

Ключевые слова: рынок труда, образовательные услуги, государственная образовательная политика, высшее образование, социально-трудовая сфера.

CHOSEN ISSUES ON THE DOMESTIC LABOUR MARKET AND EDUCATIONAL SERVICES

L.V. Shynkaruk, O.V. Shynkaruk, O.M. Milman

Abstract. The article deals with the issues of the domestic labour market and educational services; there is noted that the main determinants of structural imbalances in the labour market today are instability of the political situation, lack of coherence of actions of the subjects of state administration, structural, macroeconomic and institutional macroeconomic crises; there are substantiated the asymmetries of the development of the social and labour sphere, generated by external and internal determinants, namely: by the deterioration of the demographic structure of the population; liberalization of social and economic policy; slowdown in economic growth; the transformation of the institution of employment and the various changes in the labour market; there are also highlighted problems of the development of education, which are regulated by the laws of Ukraine, governing social and legal relations in the socio-economic life, and problematic issues concerning organization and functioning of the system of higher education of Ukraine.

Key words: labour market, educational services, state educational policy, higher education, social and labour sphere.